

[Hartel.]

Grundlovsforslaget. Dette er beklageligt, naar man søger at opbygge et Rigtning, hvor netop disse Personligheder skulde have Sæde og være aktivt medvirkende, men det er jo saaledes, at der har været rettet Kritik fra saadanne ledende Personligheder mod forskellige Afsnit i Grundlovsforslaget. Jeg hæfter mig her særlig ved de Udtalelser, der er fremsat vedrørende Ejendomsretsbestemmelserne i Forslagets § 78. Det har faktisk skortet paa sagkyndig Tilslutning baade til Kommissionsforslaget og til det paa dette byggede Regeringsforslag. Jeg tror, det var Dr. jur. Poul Andersen, der paa et tidligere Tidspunkt sagde, at disse Forslag ikke har fundet Tilslutning fra nogen sagkyndig uden for Rigsdagen, og det er ikke blevet væsentligt bedre efter de Ændringer, der er foretaget her paa Rigsdagen i § 78. Og netop de Mangler, der klæber ved § 78, er saa alvorlige, at de giver et Parti som Bondepartiet en fulgdod Motivering for, at vi opretholder vor Modstand mod Forslaget.

Efter 2det Stykke i § 78 har Lovgivningsmagten Valget imellem enten at bevare den hittidige Praksis, hvorefter Adgangen til ved Domstolene at faa efterprøvet Erstatninger opretholdes, eller at henskyde Spørgsmaalet til særlige Organer og samtidig overlade Regeringen at lade disse Organers Afgørelse efterprøve ved Højesteret. Hvis man nu vælger den sidste Fremgangsmaade — der er altsaa med andre Ord her Tale om Ekspropriationer — og opretter særlige Organer for Ekspropriationen, saa er der kun den Mulighed, at de, hvem Ekspropriationen gaar ud over, kan henvende sig til Regeringen og faa dennes Tilslutning til at lade Sagen efterprøve ved Højesteret; uden denne Tilslutning fra Regeringens Side vil en saadan yderligere Prøvelse ikke kunne finde Sted. Det vil med andre Ord sige, at den Adgang, der hidtil har været efter almindelig Retspraksis, til at faa Ekspropriationssager frem for Domstolene, kan bortfalde ved, at man indretter Lovgivningen efter den nye Regel i Grundloven.

Det er netop denne sidste Bestemmelse — som giver Lovgivningsmagten Adgang til i alle vigtigere Tilfælde at oprette disse særlige Organer og derved ophæve enhver Mulighed for at faa Erstatningerne efterprøvet ved Domstolene paa almindelig Vis —, som jeg og mit Parti saa afgjort er imod. Naar Muligheden for denne yderligere Prøvelse af de tilbudte Erstatninger kun aabnes under Tilslutning fra Regeringen, det vil sige fra Justitsministeren, vil man let

forstaa, at naar Statsmagten og det offentlige almindeligvis er den anden Part i Ekspropriationssagerne, saa er der ikke ret meget ved den Rekurs, som gives i den nye Grundlovsbestemmelse i § 78. Ja, det er vel ikke for meget at sige, at denne Rekurs bliver ganske illusorisk.

Om dette Punkt udtaler Dr. jur. Poul Andersen saa sent som den 22. April 1939 i Nr. 16 af „Ugeskrift for Retsvæsen“ pag. 113 følgende — jeg beder om den højtærede Formands Tilladelse til et Citat —:

„Den Beføjelse, som Ejendomsparagraffen saaledes tillægger Regeringen (Justitsministeren), er da stadig en af de sorteste Pletter paa Grundlovsforslaget.“ Og et Stykke længere fremme:

„ . . . naar Grundlovsforslaget vil skabe et Værn for Ejendomsretten ved en Rekurs, der kun kan benyttes, naar Regeringen (Justitsministeren) tillader det, staar vi over for en virkelig forfatningsretlig Kuriositet“.

Vi danske Bønder, som har Respekt for Ejendomsretten og ønsker Ejendomsretten opretholdt, kan ikke stille os tilfreds med en Forfatningsbestemmelse som denne, der af de mest fremragende Kapaciteter paa dette Omraade kan betegnes som en slet og ret forfatningsretlig Kuriositet, og det er for os altsaa en væsentlig Grund til at opretholde vor Modstand.

Det kan ikke nægtes, at Borgerne ved de i § 78 proponerede Bestemmelser tvinges ind i et nyt Afhængighedsforhold over for Forvaltningen. Vi har i Forvejen mere end tilstrækkeligt af dette System. Vi kender den baandlagte Handelsmætning, vi kender hele Valutaafleveringssystemet, Importautorisationerne og Svinekorttildelingen og meget andet. Der er bestemt ingen Anledning til at gaa videre ad disse Veje. Jeg indrømmer, at mange af de Reguleringer og Begrænsninger, jeg her har omtalt, kan være baade politisk og økonomisk uundgaaelige, hvis Statsforvaltningen i øvrigt skal løse sine Opgaver, men de motiverer ingenlunde, at Spørgsmaalet om Ekspropriationserstatninger fremtidig underlægges nøjagtig det samme System med alt det Regereri og den Vilkaarlighed, som er en Følge af dette.

Jeg tror, jeg dermed klart har givet til Kende, at vi sagligt set paa et afgørende Punkt mener, at det foreliggende Forslag er en væsentlig Forringelse i Forhold til det, der eksisterer i den hidtil gældende Grundlov.

Nu er det ganske vist min Opfattelse, at der aldrig bliver noget Valg her til Efter-